

BEDİR SAVAŞI**• Bedir Savaşı'nın Nedenleri**

624 yılında Kureyşlilerden birçok kimsenin katıldığı büyük bir ticaret kervanı **Ebû Süfyân** idaresinde Şam'a gitti. Peygamber Efendimiz bunu haber alınca, bilgi toplaması için **Talha b. Ubeydullah ve Said b. Zeyd'i** görevlendirdi. Ashabını topladı ve görüş alışverişinde bulundu. Bu istişare sonunda bu kervana müdahale kararı alındı.

• İslam Ordusunun Sancaktarları

Sancaktarlık görevine **Musab Bin Umeyr, Hz. Ali ve Sad Bin Muâz**'ın tayin edildiği İslâm ordusunun sayısı, yetmiş dördü muhacir, geri kalanı ensardan olmak üzere 305 idi. Orduda yetmiş deve ve iki de at bulunuyordu.

Suriye'den dönmekte olan Ebû Süfyân Hicaz'a yaklaştığı sırada Müslümanların baskın yapacağını haber aldı ve Kureyşlilerden yardım istemek üzere Mekke'ye bir haberci gönderdi. Kendisi de kervanın pusuya düşmemesi için Bedir'den uzak olan ve nâdiren kullanılan sahil yolunu kullandı. Ebû Süfyân'dan gelen haber üzerine Kureyş kabilesinin hemen bütün kollarından toplanan bin kişi Ebû Cehil kumandasında Mekke'den yola çıktı. Müşrik ordusunda 700 deve, 100 de at vardı. Kureyşliler Cuhfe'ye geldiklerinde Ebû Süfyân'ın habercisinden kervanın kurtulduğunu öğrenmelerine ve içlerinden bazılarının savaşa gerek kalmadığını söyleyerek geri dönmelerine rağmen hazırladıkları ordunun büyüklüğünü ve gücünü Müslümanlara göstermek için yollarına devam ettiler.

• Bedir Savaşı Nerede Oldu?

14 Mart 624 Cuma sabahı her iki ordu erken saatlerde Bedir'e doğru yola çıktı. Hz. Peygamber **Bedir kuyularına** Kureyşlilerden daha önce ulaştı. Savaştan önce Hz. Peygamber, **Hz. Ömer'i** Kureyşlilere göndererek savaş yapılmadan Mekke'ye dönmelerini teklif etti. Fakat Kureyşliler savaşmakta ısrar ettiler. Eski Arap âdetine göre savaşı kızıştıtırıp başlatmak üzere Kureyşlilerden Esved b. Abdülesed el-Mahzûmî, Müslümanlardan da Hz. Hamza meydana çıktılar. Hamza hasmını öldürdü. Bunun üzerine Kureyşlilerden Utbe, kardeşi Şeybe ve oğlu Velîd, İslâm ordusundan da **Ubeyde Bin Hâris, Hz. Hamza ve Ali** meydana çıktılar. Hz. Hamza ile Ali hasımlarını öldürdükten sonra, ağır yaralanan ve daha sonra aldığı yaralardan dolayı şehit düşen Ubeyde'nin yardımına gidip Utbe'yi öldürdüler.

• Bedir Savaşı'nın Sonuçları

Bedir Savaşı ikindiye doğru Müslümanların kesin zaferiyle sona erdi. Başta İslâm'ın ve Hz. Peygamber'in en büyük düşmanı **Ebû Cehil** olmak üzere yetmiş müşrik öldürüldü, yetmiş kişi de esir alındı. Buna karşılık

BEDİR SAVAŞI VE UHUD SAVAŞI

Müslümanlar sadece on dört şehit verdiler. Hz. Peygamber şehitlerin namazını kılarak onları defnettirdi, Kureyş'in ölülerini de gömdürdü.

- **Esirlere Mualeme ve Ganimetlerin Taksimi**

Esirlere karşı iyi davranılmasını emreden Hz. Peygamber onlardan sadece Ukbe Bin Ebû Muayt ile Nadr Bin Hâris'i, vaktiyle Müslümanlara yaptıkları işkenceye karşılık ölüme mahkûm etti. Diğer esirlerin malî durumlarına göre fidye ve Müslümanlara okuma-yazma karşılık, bazı esirlerin karşılıksız olarak serbest bırakılmaları kararlaştırıldı. Ganimetler savaşa katılanlar arasında eşit şekilde bölüştürüldü.

- **Bedir Savaşı'nın Önemi**

Bedir Gazvesi, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) askerî dehasını, strateji ve taktik kabiliyetini gösterdi. İslâm Devleti'nin başta Medine olmak üzere bütün Arap yarımadasında büyük bir itibar kazanmasını sağladı. Peygamber Efendimiz İslâmiyet'i tebliğ için daha geniş imkânlarla sahip oldu. Bedir Savaşı'na katılanların günahları Allah tarafından bağışlandı.

UHUD SAVAŞI

Uhud Savaşı, 625 yılında Uhud dağı eteklerinde Müslümanlar ile Mekkeli müşrikler arasında yapıldı.

- **UHUD SAVAŞI'NIN SEBEPLERİ**

Bedir'de ağır bir yenilgiye uğrayan **Kureyşliler**, Müslümanlardan intikam almak için reisleri **Ebû Süfyân'a** savaş hazırlıklarına hemen başlaması hususunda baskı yapıyorlardı. **Bedir Gazvesi**'ne sebep olan kervanın malları **Dârünnedve**'de muhafaza ediliyordu ve Müslümanlara karşı kullanılmak üzere Ebû Süfyân'ın emrine verilmişti. İntikam hisleri yanında, itibarlarını da yeniden kazanmak istiyorlardı.

Peygamberimizin amcası Abbas, Gıfar kabilesi aracılığıyla Mekke müşriklerinn savaş hazırlığı içinde olduğunu Medine'ye bildirdi.

- **UHUD SAVAŞI'NDA MÜŞRİKLER KAÇ KİŞİYDİ?**

Kureyşliler, çevredeki dost ve akraba kabilelerden de yardım alarak topladıkları **3 bin kişilik bir orduyla** Bedir Gazvesi'nden bir yıl sonra **Medine**'ye doğru yürüdüler. Resûl-i Ekrem, Cahiliye döneminin kin ve nefret duygularıyla Bedir'in intikamını almak isteyen Kureyş ile Medine dışında savaşmak istemiyordu.

BEDİR SAVAŞI VE UHUD SAVAŞI

Savunma savaşı yapmak istemekteydi. Ancak bazı sahabelerin ısrarı üzerine, orduyla şehre 5,5 km. uzaklıktaki **Uhud**'a gitmeye karar verdi.

Yolda, münafıkların reisi **Abdullah bin Übey bin Selûl** 300 kadar adamıyla ordudan ayrılıp şehre geri döndü. Yanında kalan 700 sahabetiyle Uhud dağı eteklerine gelen Resûlullah, Müslümanların en büyük sancağını **Mus'ab b. Umeyr**'e (r.a.) Evs'in sancağını **Üseyd b. Hudayr**'a (r.a.), Hazrec kabilesinin sancağını **Sa'd b. Hubâb**'a (r.a.) teslim etti.

• UHUD SAVAŞI'NDA OKÇULARIN TERK ETTİĞİ TEPE

Arka tarafı emniyete almak için **Ayneyn** tepesine **Abdullah b. Cübeyr** (r.a.) komutasında elli okçu yerleştirdi ve onlara, savaşın seyrine bakmaksızın, kendisinden bir emir gelmedikçe yerlerinden ayrılmamalarını emretti.

İki ordu 7 Şevval 3 (23 Mart 625) Cumartesi günü karşılaştı ve Müslümanlar başlangıçta Kureyşlileri püskürtüp geri çekilmeye mecbur bıraktılar. Düşmanın bozulup kaçmaya başladığını gören okçular, kumandanları **Abdullah b. Cübeyr**'in (r.a.) bütün ısrarlarına rağmen yerlerinden ayrılarak ganimet peşine düştüler.

Talha bin Ubeydullâh (r.a.) der ki:

“Uhud'da Resûlullâh'ın ashâbı dağılınca, müşrikler saldırıya geçtiler ve Allâh Rasûlü'nü her taraftan kuşattılar. Kendisini, gelen saldırılara karşı, önünden mi, arkasından mı, sağından mı, yoksa solundan mı müdâfaa edeceğimi bilemez hâldeydim. Kılıcımı sıyırıp bir kere önünden, bir kere de arkasından gelenleri uzaklaştırdım, nihâyet dağıldılar.” (Vâkıdî, I, 254)

• UHUD SAVAŞI'NDA KAÇ KIŞI ŞEHİT OLDU?

Ayneyn tepesinin stratejik önemini tıpkı Rasûlullah gibi takdir eden Kureyş ordusunun süvari birliği komutanı **Hâlid b. Velîd**, Müslüman okçuların yerlerinden ayrıldığını görünce, savaşın kaderini değiştirecek bir hamle ile yerinde kalan birkaç okçuyu şehit ederek İslam ordusuna arkadan saldırdı. Bu hamlenin ardından savaşın seyri bir anda değişti ve başta Hz. Peygamber'in **amcası Hz. Hamza** olmak üzere yetmiş Müslüman şehit oldu. Şehitler arasında **Abdullah b. Cahş, Mus'ab b. Umeyr** ve **Abdullah b. Cübeyr** (r.a.) de vardı.

• UHUD SAVAŞI'NDA PEYGAMBERİMİZİN YARALANMASI

Rasûlullah miğferinin halkaları iki şakağına battığı için yüzünden yaralandı, alt dudağı kanadı ve dişi kırıldı.

Uhud Gazvesi'nde yaralandığı vakit Peygamber Efendimiz:

“–Allâh Teâlâ, Rasûlü’nün yüzünü yaralayan kavme çok gazaplandı!” buyurdu.

Sa’d bin Ebî Vakkâs -radiyallâhu anh- şöyle demiştir:

“–Vallâhi Rasûlullâh’ın bu sözünü duyunca, (O’nu yaralayan) **kardeşim Utbe bin Ebî Vakkâs’ı öldürmeye duyduğum hırs kadar, hiç kimseyi öldürmeye hırs duymadım!**”

Utbe bin Ebî Vakkâs (r.a.) hâininin neslinden gelen çocuklarının kâffesi (hepsi) ilâhî bir ibret olarak ön dişleri gedik ve kırık olarak doğmuşlardır. (Ramazanoğlu Mahmûd Sâmî, Uhud Gazvesi, s. 26)

Nitekim gönlü Allâh Rasûlü’nün muhabbetiyle dolu olan Sa’d (r.a.) o gün müşrik saflarını yararak pek çok defâ kardeşini öldürme teşebbüsünde bulunmuş, ancak Allâh Resûlü buna mânî olmuştur. (Vâkıdî, I, 245)

• UHUD SAVAŞI’NIN SONU

Ayrıca Rasûlullah’ın öldürüldüğüne dair yayılan yalan haberin etkisiyle çatışmalar yavaşladı. Müslümanlar Uhud dağının eteklerine çekilerek Hz. Peygamber’in; müşrikler ise Ebû Süfyân’ın etrafında toplandılar; iki ordu birbirinden ayrıldı ve savaş sona erdi.

Ebu Süfyan, yüksek bir yere çıkıp sırayla aralarında Hz. Peygamber, Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer’in olup olmadıklarını sordu. Cevap alamayınca da Bedir’in intikamını aldıklarını düşündü. Bunun üzerine hayatta olduklarını bildiren **Hz. Ömer “ Hiçbir zaman Bedir ile Uhud bir değildir. Bizim ölülerimiz cennette sizin ölüleriniz ise cehennemdedir.”** dedi. Ebu Süfyan bir sonraki yıl müslümanları tekrar savaşa çağırarak ordusuyla uzaklaştı.

Savaşta 37 veya 22-23 kişi kayıp verdikleri rivayet edilen Kureyşliler, Bedir’in intikamını aldıklarını hissettiler; Rasûlullah’ı öldürememişlerdi ama O’nun amcası Hz. Hamza’yı şehit etmişlerdi. Ebû Süfyân’ın karısı **Hind bint Utbe**, Bedir’de öldürülen babası Utbe, kardeşi Velîd ve amcası Şeybe’nin intikamını almak üzere Hz. Hamza’nın ciğerini alıp çiğnemiş ve Hz. Hamza’ya attığı mızrakla şehit eden **Vahşi b. Harb’e** vaad ettiği ödülü vermiştir.

• CESETLERİN PARÇALANMASI

Uhud’da şehitlerin cesetlerinin müşrikler tarafından parçalanması, kulak ve burun gibi uzuvlarının kesilmesi (müsle) Müslümanları büyük acıya boğmuş, bazı Müslümanlar da buna karşılık olmak üzere müşrik cesetlerine aynı muameleyi yapmak istemişlerdi. Fakat bu konuda nazil olan **Nahl Sûresi**’nin 126. ayeti ve Hz. Peygamber’in uyarısı üzerine bu düşüncelerinden vazgeçtiler.

- **PEYGAMBERİMİZİN UHUD ŞEHİTLERİNİ ZİYARETİ**

Hz. Peygamber Uhud şehitlerini ve Uhud'da yaşananları hayatı boyunca unutmamış, Uhud şehitlerini her yıl ziyaret etmiş, ömrünün son günlerinde de bu ziyaretini tekrarlamıştır. Uhud Gazvesi daha sonraki dönemlerde de Müslümanlar tarafından gerekli derslerin çıkarılması açısından ibretle yâd edilegelmiştir.

- **UHUD SAVAŞI'NA KATILAN KADIN SAHÂBELER**

Uhud savaşına on civarında kadın sahabe katılmış ve askerlere su dağıtımı, yaralıların tedavisi gibi hizmetlerde bulunmuşlardır. Hz. Peygamber'in azatlısı **Ümmü Eymen, Ümmü Umâre, Hz. Fâtıma, Ayşe** ve **Ümmü Süleym** (r.a.) bunlar arasındadır. Özellikle **Ümmü Umâre** (r.a.) Müslümanların zor durumda kaldıkları sırada Hz. Peygamber'in etrafında düşmanla yalınkılıç vuruşmuş, **Hz. Fâtıma** da Hz. Peygamber'i yaralandığı sırada tedavi etmiştir.

Aşağıdaki linkten hazırladığım etkinliğe ulaşabilirsiniz.

<https://learningapps.org/display?v=pe6368a8520>

Kaynaklar: Osman Nûri Topbaş, Faziletler Medeniyeti 2, Erkam Yayınları; sonpeygamber.info

Milli Eğitim ders kitabı